

İki Cinsde Ortak Olan Kişi Adları Personal Names Common to Males and Females

Emine Gürsoy Naskali¹

Özet

Kız ve erkeklere verilen isimler o kişinin adı olmanın yanı sıra aynı zamanda cinsiyetini de ifade eder. Türkiye Türkçesindeki özel isimler incelendiğinde, diğer dillere kıyasla çok yüksek sayıda özel isimlerin hem kızlara hem erkeklere verildiği görülmektedir. Bu araştırmada, kız ve erkeklere ortak olarak verilen isimlerin bir listesi verilmiş ve bu ortak isimlendirmenin sebepleri incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kişi adları, kız, erkek, her iki cinsde ortak kişi adları, Türkçe

Abstract

Proper names for males and females indicate the gender of a person, at least that is the case in most cultures. In modern Turkish, however, there is a vast number of proper names which are common to males and females. This article lists the names which are common to males and females and discusses the reasons for this unusually large number of names common to males and females.

Keywords: Proper names, male and female, names common to both genders, Turkish

Cinsiyet, yeni doğan bir çocuğun temel ve birinci kimliğidir. Türkçe kişi adları incelendiğinde, uzun bir liste oluşturan bir çok özel adın her iki cinsde verildiği görülmektedir. Kişinin temel ve birinci kimliği olan ve cinsiyetine işaret etmesi gereken - veya pek çok dilde olduğu gibi kişinin cinsiyetine işaret edeceğini var saydığımız - kişi adlarının bu işlevi her zaman yerine getirmediği görülmektedir. Bu çalışma, her iki cinsde de verilen kişi adlarını tespit etmekte ve bu ortak kullanımın sebeplerini araştırmaktadır.

---

¹ Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Fen Edebiyat Fakültesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
eminenaskali@gmail.com

Günümüz Türkçesinde bazı kişi isimlerinin hem kadınlara hem erkeklere verilmiş olduğunu ve artan çeşit sayısı ile da verilmeye devam edildiğini görmekteyiz. Türkçede iki cinse ortak kişi adları sayıca azımsanmayacak kadar çoktur. Türkçedeki bu ortak isim durumunu başka dillerle karşılaştırdığımızda Türkçedeki durumun bir fevkaladelik arzettiği görülür çünkü birçok dilde ordak isme hiç rastlanmamaktadır, mesela Yunancada, bazı dillerde ise ortak isimler birkaç isimle sınırlı sayıdadır, mesela, İngilizce. Tespit edilebildiği kadarıyla iki cinse verilen ortak kişi adları konusunda Türkçe bir istisnadır; hiç bir dilde bu sayıda ortak ad bulunmamaktadır.

Derleme neticesinde Türkçede 518 ortak isim tespit edilmiştir. İki cinse ortak isimler şunlardır:

Ada	Aydan	Baykal	Birsel
Adalet	Ayhan	Baysu	Bora
Afra	Aykon	Bedahşan	Bulgun
Afşin	Ayral	Bedel	Bulut
Ağış	Aysal	Belen	Burçak
Ağıt	Aysan	Belgin	Burçin
Ahenk	Aysev	Bende	Burkay
Ahsen	Aytan	Berat	Büke
Ahter	Ayzer	Berca	Bülent
Akbilge	Azat	Beren	Çağ
Akgün	Azer	Berk	Çağdaş
Aksın	Bağış	Berke	Çağıl
Alaz	Bağlam	Berzen	Çağın
Alev	Bahtiyar	Beyan	Çağlan
Alkım	Bakanay	Beyaz	Çağlar
Alkış	Balım	Beyhan	Çağrı
Altın	Balkı	Bike	Can
Anı	Baran	Bilen	Canal
Anıl	Barçın	Bilge	Canan
Arca	Barım	Bircan	Canay
Armağan	Barkın	Birce	Candeğer
Aşkın	Başak	Birge	Canel
Avunç	Başay	Birke	Cangüzel

Cansen	Duru	Filiz	Ilgın
Cansın	Durul	Gerçek	Irmak
Çavlan	Dünya	Gökben	Işık
Cemal	Düzey	Gökçe	Işın
Cemre	Ecmel	Gökçen	İkbal
Cenan	Edis	Gökmen	İklim
Cenkay	Efser	Göksel	İlcan
Cevahir	Eftal	Göksu	İlhan
Cevan	Ege	Görke	İlkay
Cevher	Ekim	Görkem	İlke
Ceyhan	Ekin	Gözde	İlker
Ceyhun	Elhan	Gurbet	İlkin
Cihan	Elvan	Gülcan	İlter
Dalga	Engin	Gültekin	İmran
Delfin	Erden	Günay	İnan
Deniz	Eren	Güncel	İren
Derem	Erenus	Gündüz	İsmet
Deren	Erim	Güner	Kadem
Derin	Erinç	Güneş	Kamber
Derya	Erke	Güney	Kamer
Destan	Ersel	Güngör	Kamran
Deva	Esen	Günsu	Kamuran
Devran	Eser	Güray	Kanat
Devrim	Evren	Güven	Kapsam
Dicle	Evrin	Hasret	Kardelen
Dilan	Eylem	Hazar	Kavram
Dilay	Eylül	Hazer	Kaya
Dilmaç	Ezgi	Hidayet	Kayan
Diren	Feda	Hikmet	Kaynak
Doğa	Ferda	Hisar	Kayra
Doğu	Ferhan	Hüma	Kerim
Doruk	Feyzan	Hüray	Kınay
Durdu	Feza	Hürriyet	Kıncal
Dursun	Fikret	Ilgaz	Kısmet

Kıvanç	Necip	Öğün	Parla
Kıvılcım	Nedret	Öğüt	Payan
Kudret	Neriman	Ömür	Petek
Kutan	Nesih	Önay	Poyraz
Kutay	Nevadir	Öncel	Rahmet
Kutsal	Nevres	Önel	Rast
Kuzey	Nezir	Önen	Reha
Laçın	Nida	Öner	Renan
Lidya	Nihayet	Öngül	Revan
Lisan	Nimet	Ören	Reyan
Lodos	Nisan	Övül	Reyhan
Mahur	Nur	Övünç	Reyyan
Mana	Nurdoğan	Öykü	Rüzgar
Mavera	Nusret	Özcan	Sabah
Medar	Nüvit	Özden	Sada
Mefahir	Nüzhet	Özdeş	Sadakat
Mercan	Ogün	Özek	Saffet
Meriç	Okay	Özel	Safir
Mesrur	Okyanus	Özen	Sanaç
Mevra	Olca	Özenç	Sanal
Miraç	Olca	Özge	Sanat
Miray	Olgaç	Özgen	Sanay
Mualla	Olgunay	Özgü	Sargın
Muhterem	Omay	Özgün	Satı
Muhteşem	Onar	Özgür	Saygın
Mukadder	Onat	Özil	Sayıl
Mukaddes	Onay	Özkut	Sayraç
Mutlu	Ongun	Özlen	Sefa
Muzaffer	Onul	Özmen	Sekan
Mükerrem	Oray	Özne	Sel
Münteha	Oytun	Özsel	Selamet
Müren	Ödül	Özüm	Selcan
Mürsel	Öge	Özün	Selçuk
Necdet	Öget	Özyurt	Selen

Sercan	Şeref	Turaç	Ülkem
Serim	Şerif	Tutku	Ülken
Servet	Şevket	Tuvana	Ülker
Sevan	Şeyda	Tuyuğ	Ülkü
Seven	Şiir	Tükelay	Ülküm
Seyhan	Şılan	Tümay	Ümit
Seyran	Şölen	Tün	Ümran
Sezen	Şükran	Tünak	Ünal
Sezer	Tamay	Tünay	Ünay
Sezgi	Tan	Türev	Ünsaç
Sezgin	Tanay	Ufuk	Ünsal
Sonat	Tandan	Uğan	Ünsev
Sonay	Tansu	Uğur	Ünsever
Sönmez	Tardu	Uğuray	Ürün
Su	Taşkınay	Ulaş	Vaha
Suad	Taylan	Ulum	Vargın
Suat	Tecen	Ulus	Varlık
Suay	Tecer	Umar	Vuslat
Sultan	Teksen	Umur	Yadigar
Suna	Terim	Umut	Yağan
Sunay	Tezay	Unat	Yağış
Sungu	Tezcan	Unsur	Yağmur
Sümer	Tezel	Uran	Yakut
Süreyya	Tolunay	Urza	Yalaz
Şadan	Toprak	Usun	Yalazay
Şafak	Töre	Utku	Yalın
Şanal	Tözün	Uylum	Yalınay
Şanlı	Tugay	Uysal	Yamaç
Şencan	Tulû	Uyun	Yankı
Şendoğan	Tuna	Uz	Yaren
Şenel	Tunay	Uzay	Yarkın
Şener	Tunç	Uzel	Yaşam
Şeniz	Tunca	Ülgen	Yaşar
Şenkal	Tuncay	Ülke	Yazgı

Yeksan	Yetiş	Yücel	Zeycan
Yekta	Yetkin	Yücelay	Zirve
Yenbu	Yordam	Yüksel	Zülfü
Yener	Yosun	Zafer	
Yeter	Yüce	Zeren	

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün² 2006 istatistiklerine dayanarak verdiği bilgiye göre, en çok kullanılan ortak isimler şunlardır:

Yaşar E 244556 K 52108
Ayhan E 143879 K 25696
Dursun E 135177 K 42237
İsmet E 136466 K 42181
Muzaffer E 125302 K 24197
Umut E 112815 K 12210
Özgür E 88644 K 8630
İlhan E 87450 K 8886
Hikmet E 80635 K 60143
Yüksel E 79783 K 98938
Özcan E 75428 K 8338
Fikret E 70869 K 9291
Cihan E 65395 K 3509
Şerif E 57519 K 3394
Deniz E 56386 K 81498
Servet E 48660 K 30344
Yücel E 44504 K 9737
Sefa E 40145 K 7217
Hidayet E 31551 K 30815
Sezer E 27499 K 7996
Olcay E 17790 K 11216
Saffet E 16227 K 7649
Güngör E 15468 K 16023

---

²<http://www.nvi.gov.tr/content/attached/nvi/istatistikler/encokkullanilanortakisimler.pdf>

Durdu E 13019 K 50782
Günay E 11521 K 39972
Ömür E 11472 K 11431
İlkay E 10443 K 25325
Kamuran E 10340 K 13125
Kudret E 9244 K 52200
Satı E 8630 K 125424
Şenel E 8428 K 20192
Elvan E 8011 K 25519
Seyhan E 7901 K 49147
Zülfü E 7512 K 7235
Muhterem E 7454 K 12702
Güner E 7437 K 36886

En çok kullanılan ortak isimlerden bazıları erkeklere bazıları da kadınlara daha çok sayıda verilmiştir; Yaşar, Ayhan, Dursun, İsmet, Muzaffer, Umut, Özgür, İlhan, Hikmet, Özcan, Fikret, Cihan, Şerif, Servet, Yücel, Sefa, Hidayet, Olcay, Saffet, Ömür, Zülfü, Muhterem isimleri daha çok erkeklere, Yüksel, Deniz, Güngör, Durdu, Günay, İlkay, Kamuran, Kudret, Satı, Şenel, Elvan, Seyhan, Güner isimleri ise daha çok kadınlara verilmiştir.

Kişinin temel ve birinci kimliğini oluşturan cinsiyetinin, yine kişinin temel ve birinci tanıtımı olan özel adının Türkçe kişi adlarına her zaman yansımamış olmasını birkaç sebebe bağlayabiliriz. Ancak, aşağıda sıralanan sebeplere rağmen bu sorunun açık ve tatmin eden bir cevabının olduğu da söylenemez.

Türkçenin dil yapısı kelimeleri dişil ve eril kategorilerine ayırmaz; Türkçede bir tek cins vardır. Kelimelerin morfolojisi dişillığe ve erillığe işaret etmez. Kelimelerin morfolojisi dişillığe ve erillığe işaret etmediği gibi kelimeler dişil veya eril harfi tarif de almazlar. Türkçe, dil yapısı itibariyle dişil veya eril ayırımı yapmadığı için kelimeler ancak anlamları ile dişillığe veya erillığe işaret edebilir. Mesela, aslan kelimesinin anlamı erillığe uygun bulunurken, çiçek kelimesi anlam itibariyle dişillığe yakıştırılmıştır. Ancak bu tür yakıştırmaların da kesin çizgileri yoktur, mesela, anlam itibariyle dişillığe uygun bulabileceğimiz filiz, balım, su, şiir, petek kelimelerinden erkek adı mevcuttur, buna mukabil erillığe uygun olduğunu düşünebileceğimiz bora, tugay, berk, tuncay gibi kelimelerden kadın adı mevcuttur.

İki cinsiyete verilen isimler arasında dişillik veya erillik kavramı baskın olmayan ve her iki cinsiyete de uygun olabilecek anlamda isimler vardır; mesela, somut olarak: Alev, Yağmur, Işık; kavram olarak Ümit, Nimet; yer ismi olarak Dicle, Ege gibi. Dişillik veya erillik bu anlamları kendi sahasına çekmemiştir.

İki cinsiyete de verilen, ancak eski Türk tarihi dikkate alındığında, tarihi dönemlerde erkek ismi olarak tarih metinlerinde karşımıza çıkan bazı isimler Cumhuriyet dönemiyle birlikte kadın ismi olarak da yaygınlaşmıştır: Mesela, Bilge, Gültekin. Bilge örneğinde belki kelimenin ifade ettiği vasıf esas alınmış ve kelime kadın ismi olarak kullanılmış olabilir. Gültekin örneğinde ise gül anlamı dişillige yakıştırılmış ve böylece bu ad kadınlara da ad olmuş olabilir. Bir boy adı olan selçuk kelimesi, eril bir alanı ima etse de kadın adı olarak da kullanılmış. Bu örneklerde – Mao dönemi Çin’de yaygınlaşan kadın-erkek ortak isimlerinde görüldüğü gibi - kadın erkek eşitliğine vurgu yapan bir akımın hissedildiğini söyleyebilirim.

İki cinse de verilen isimlerin büyük çoğunluğunda bir şehirlilik ve modernlik sezilir, bu isimleri aileler sanki yaratıcı bir arayışla ortaya çıkarmışlardır. Bu isimlerin büyük çoğunluğu kırsal kesimde rastlamadığımız isimlerdir; mesela, Anı, Okyanus, Özlen, Özne, Özsel, Sanat.

Ancak bariz şekilde kırsal kökenli olan Satı ve Dursun isimleri, iki cinse ortak isimlerin sadece şehir ve modern kökenli olmadığını kanıtlamaktadır.

Erkek ve kadına ortak isimlerin bu kadar çok sayıda mevcudiyeti hakkında birkaç yorum getirebiliriz. Modern dönemde - ki bu dönem Cumhuriyet dönemiyle başlayan bir süreçtir - yaşam biçimindeki değişimlere paralel olarak bir yenilik arayışından söz edebiliriz. Bu yenilik arayışı yeni doğan çocuklara verilecek isimlerin de yeni, diğerlerinden ve öncekilerden farklı, hatta kişiye özel isimler olmasını beraberinde getirmiştir. Yeni isimler, haliyle, cinsiyeti olmayan isimler olmak durumundadır, çünkü bu isimler geçmişteki bir kullanımla ilişkilendirilememekte, kadın ismi mi, erkek ismi mi olduğuna dair bir çağırımı yapmamaktadır. Bu aseksüel isimlerin anlamları hem erkeğe hem kadına uygun olabilecek vasıfları ifade etmektedir. Kullanıma yeni giren bazı isimler kız veya erkek çocuğuna verildiğinde, mesela, Uyanış adı kız çocuğuna verilmiş bir isimdir, bu adın cinsiyeti toplumun algılayışına yerleşmemiş olduğu için bu adın cinsiyeti belirsiz kalmaktadır.

Ortak adın verildiği bazı hallerde, aile, sözkonusu ortak adı kendi çevrelerinde o ismi taşıyan bir kimsenin cinsiyetiyle bağdaştırıyor olabilir; böylece toplumun

genelinde sözkonusu isim bir cinsiyete bağlanmasa da ailenin algılayışında cinsiyeti sabit bir isim olarak düşünölmüş olabilir.

Ebeveynler çocuklarına iki cinse ortak isimlerden birini verirken elbette ki cinsiyeti meşuk bir isim verme niyetiyle bir karar almamaktadırlar. Kelimenin anlamını ve ses niteliğini beğenmektedirler. Kararlarına, semantik ve fonetik bir tercihin yanı sıra ismin yeni ve değişik olması yön vermektedir.